

Justitsministeriet

Dato: 8. december 2009

Dok.: LSJ40663

Sagnr.: 2009-792-1118

Udkast til tale

**til brug ved besvarelsen af samrådsspørgsmål Q og R
stillet den 20. november 2009 af Folketingets Retsud-
valg efter ønske fra Line Barfod (EL) (Alm. del) til
justitsministeren**

Samrådsspørgsmål Q:

Ministeren bedes redegøre for retssystemet og kriminalforsorgens behandling af uledsagede flygtningebørn i Danmark – herunder danske myndigheders varetægtsfængslinger af flygtningebørnene sammen med voksne kriminelle.

Samrådsspørgsmål R:

Ministeren bedes redegøre for om Danmark ved at fængsle uledsagede flygtningebørn bryder FN's Børnekonvention.

Svar:

1. Retsudvalget har stillet to samrådsspørgsmål vedrørende behandlingen af uledsagede flygtningebørn, som jeg vil tillade mig at besvare samlet. Jeg vil først komme ind på afgrænsningen af den gruppe af personer, som vi taler om, og dernæst vil jeg redegøre for retssystemets behandling af disse personer. Jeg vil også komme ind på forholdet til FN's Børnekonvention.

Jeg har inden samrådet besvaret en række skriftlige spørgsmål fra Retsudvalget, som jeg også kan henvise til. Som det fremgår heraf, har det ikke været muligt hverken fra politiet, anklagemyndigheden eller Kriminalforsorgen at fremskaffe nærmere statistiske oplysninger om, i hvilket omfang der sker fængsling af unge uledsagede flygtninge.

2. Det er vigtigt, at der er klarhed over, hvilken gruppe af personer vi taler om.

Integrationsministeren har netop redegjort mere generelt for udlændingemyndighedernes behandling af sager om uledsagede flygtningebørn. Jeg har ved besvarelsen både af de skriftlige spørgsmål og af samrådsspørgsmålene lagt til grund, at der med spørgsmålene til mig sigtes til retssystemets behandling af unge udlændinge, som mistænkes eller er dømt for kriminelle handlinger.

Jeg vil derfor gerne starte med at slå helt fast, at der naturligvis ikke sker varetægtsfængsling eller retsforfølgning af uledsagede flygtningebørn eller af andre børn under den kriminelle lavalder, selv om de måtte være mistænkt for kriminalitet. Min besvarelse angår derfor personer i alderen 15-17 år, der er mistænkt eller dømt for kriminalitet.

Som udgangspunkt gælder der de samme regler mv. for retssystemets behandling af unge lovovertrædere, uanset om de er flygtninge eller ej. Men jeg er naturligvis opmærksom på, at der for unge flygtninge, som kan være flygtet fra barske og traumatiske forhold i hjemlandet, kan gøre sig særlige hensyn gældende.

3. For så vidt angår retssystemets og Kriminalforsorgens behandling af unge lovovertrædere generelt er det et emne, som jeg flere gange har haft lejlighed til at forholde mig til over for Retsudvalget.

Jeg er helt enig i, at unge lovovertrædere under 18 år, der varetægtsfængsles eller skal afsone en ubetinget frihedsstraf, som udgangspunkt bør placeres uden for fængsler og arresthuse, f.eks. i sikrede døgninstitutioner for børn og unge. Det følger også af FN's Børnekonvention.

Efter Børnekonventionens artikel 37 b må intet barn ulovligt eller vilkårligt berøves sin frihed. Anholdelse,

tilbageholdelse eller fængsling af et barn skal følge lovens forskrifter og må kun bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum.

Selv om betingelserne for varetægtsfængsling som udgangspunkt er de samme for unge som for voksne, betyder det ikke, at en 15-17-årig, der varetægtsfængsles, skal anbringes i et arresthus. Tværtimod er udgangspunktet, at unge under 18 år, der varetægtsfængsles, skal anbringes f.eks. på en sikret døgninstitution for unge. Anbringelse i arresthus kan dog ske, hvor der er tale om særlig alvorlig kriminalitet, eller som en midlertidig anbringelse med henblik på overførsel til en sikret institution.

Som jeg tidligere har redegjort for over for Retsudvalget, er der ikke altid plads på de sikrede døgninstitutioner, hvilket selvsagt er særdeles problematisk. Politiet drøfter derfor anbringelsesmulighederne direkte med den relevante sikrede institution, inden den unge fremstilles i grund-

lovsforhør, så der hurtigst muligt kan findes en egnet plads.

Det er kommunernes ansvar at sikre, at der er tilstrækkeligt med sikrede pladser på de sikrede døgninstitutioner. Oprettelse af eventuelle nye sikrede pladser reguleres i årlige rammeaftaler mellem kommunerne og regionerne. Jeg kan oplyse, at regionerne på baggrund af disse rammeaftaler i 2008 begyndte at oprette 15 nye pladser, og at regionerne i 2009 begyndte at oprette 15 yderligere pladser.

Unge under 18 år, der idømmes en ubetinget fængselsstraf, anbringes normalt heller ikke i et fængsel eller arresthus. De skal som udgangspunkt anbringes i familiepleje eller i egnet hjem eller institution, medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus. I praksis er det derfor kun et mindre antal unge, der afsøner en dom i fængsel eller arresthus.

4. Når det gælder anbringelse af unge sammen med voksne i fængsler og arresthuse, fremgår det af artikel 37 c i Børnekonventionen, at ethvert barn, der er berøvet friheden, skal holdes adskilt fra voksne, medmindre en sådan adskillelse ikke anses for at tjene barnets tarv.

Det er altså ikke et ubetinget krav, at de unge skal holdes adskilt fra voksne indsatte. På samme måde følger det af De Europæiske Fængselsregler, at der er sjældne tilfælde, hvor det ikke nødvendigvis tjener børn bedst at være adskilt fra voksne, f.eks. hvis der er meget få børn i fængselssystemet.

Der gøres en meget stor indsats for at undgå, at unge 15-17-årige placeres i fængsler og arresthuse. Når det undtagelsesvis alligevel sker, er der – som der nærmere er redegjort for i de skriftlige svar – taget en lang række initiativer i Kriminalforsorgen for at sikre, at der i videst muligt omfang tages hensyn til de unges særlige behov. Der er f.eks. i en særlig bekendtgørelse om behandlingen

af unge i Kriminalforsorgens institutioner fastsat regler, som skal sikre, at de unge beskyttes mod uheldig påvirkning fra voksne.

Kriminalforsorgen er herudover løbende opmærksom på mulighederne for at styrke den særlige indsats over for unge under 18 år, som anbringes i fængsler og arresthuse.

Kriminalforsorgen er også opmærksom på de særlige forhold, som kan gøre sig gældende, når uledsagede udlændinge under 18 år anbringes i Kriminalforsorgens institutioner. Som anført i et af de skriftlige svar er der bl.a. etableret en ordning, hvor der i disse sager sker underretning af Dansk Røde Kors, som har særlig erfaring i at yde støtte og bistand til flygtninge.

5. Som jeg nævnte indledningsvis, angår min besvarelse retssystemets behandling af uledsagede flygtninge under 18 år, som mistænkes eller er dømt for kriminalitet.

Som udgangspunkt gælder der de samme regler mv. for behandlingen af unge lovovertrædere, uanset om de er flygtninge eller ej, men der kan naturligvis være særlige forhold, som gør sig gældende i forhold til unge uledsagede flygtningebørn.

I praksis drejer det sig bl.a. om tilfælde, hvor der er forevist et falsk pas i forbindelse med indrejsen. Dette kan efter omstændighederne være en overtrædelse af straffelovens § 171 om dokumentfalsk eller § 174, som bl.a. handler om brug af et ægte dokument, som tilhører en anden.

Som anført i et af de skriftlige svar har Rigsadvokaten undersøgt, om de pågældende unge udlændinge i givet fald bliver sigtet og varetægtsfængslet for dokumentfalsk.

Københavns Politi har generelt oplyst, at der ikke rejses sigtelse for dokumentfalsk i de sager, hvor en person med et falsk pas søger asyl på grænsen, dvs. umiddelbart ved

indrejsen. Det betyder, at der ikke sker strafforfølgning, herunder varetægtsfængsling, i disse sager. Hvis den pågældende ikke søger om asyl umiddelbart ved indrejsen, men først efterfølgende søger om asyl, vil han eller hun som udgangspunkt blive sigtet for dokumentfalsk. Hvis betingelserne for varetægtsfængsling i øvrigt er opfyldt, vil den pågældende blive fremstillet i grundlovsforhør med anmodning om fængsling.

Der kan altså være sager, hvor 15-17-årige personer, der har søgt om asyl, og som har begået dokumentfalsk mv. i forbindelse med indrejse i Danmark, er varetægtsfængslet. Som andre unge, der varetægtsfængsles, vil disse unge som udgangspunkt skulle varetægtsfængsles i surrogat – typisk i en sikret døgninstitution for unge.

Københavns Politi har endvidere oplyst, at straffen for dokumentfalsk efter straffelovens § 171 normalt udmåles til 40 dages ubetinget fængsel. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 174 om bl.a. brug af et ægte dokument,

som tilhører en anden, er normalt 10 dages ubetinget fængsel.

Rigsadvokatens undersøgelse tyder på, at man i de øvrige relevante politikredse ikke følger samme praksis som i Københavns Politi, når det gælder strafforfølgning, herunder varetægtsfængsling, af unge flygtninge, der begår dokumentfalsk i forbindelse med indrejse i Danmark.

Dette er naturligvis ikke hensigtsmæssigt. Jeg har noteret mig, at Rigsadvokaten i øjeblikket er ved mere generelt at udarbejde retningslinjer for behandlingen af sager, hvor asylansøgere begår dokumentfalsk i forbindelse med indrejse i Danmark. Spørgsmålet om politiets og anklagemyndighedens håndtering af sager med uledsagede flygtninge under 18 år vil i den forbindelse blive afklaret. Jeg er enig med Rigsadvokaten i, at der må lægges afgørende vægt på, at disse sager behandles på en ensartet og korrekt måde i hele landet.

Udformningen af de nye retningslinjer vil skulle drøftes med politikredsene, inden de endeligt kan fastlægges i begyndelsen af det nye år. Rigsadvokaten har dog foreløbig tilkendegivet, at man i en sådan fremtidig ordning forventer at lægge op til, at behandlingen af straffesager mod personer, herunder uledsagede flygtninge, der begår dokumentfalsk i forbindelse med indrejsen i Danmark, og som ved indrejsen eller efterfølgende søger om asyl, som udgangspunkt i hvert fald bør afvente behandlingen af asylsagen. Dette vil indebære, at der i givet fald ikke længere vil blive tale om at varetægtsfængsle de pågældende efter retsplejelovens regler.

6. Hvis jeg skal sammenfatte min besvarelse:

Som udgangspunkt gælder der de samme regler mv. for retssystemets behandling af unge lovovertrædere, uanset om de er flygtninge eller ej, men der kan naturligvis være særlige hensyn, som gør sig gældende i sager om unge flygtninge.

Udgangspunktet er, at unge lovovertrædere, uanset om de er flygtninge eller ej, ikke skal anbringes i Kriminalforsorgens institutioner, hverken i forbindelse med varetægtsfængsling eller afsoning. Regeringen lægger stor vægt på, at kommunerne på dette område lever op til deres forpligtelse til at sikre det fornødne antal pladser i sikrede døgninstitutioner.

I de tilfælde, hvor unge lovovertrædere alligevel anbringes i Kriminalforsorgen, er der taget en lang række initiativer for at sikre, at der i videst muligt omfang tages hensyn til de unges særlige behov.

Som jeg nærmere har redegjort for, er det således regeringens opfattelse, at Danmark fuldt ud lever op til Børnekonventionens krav om, at fængsling af unge kun må bruges som en sidste udvej.

Særligt med hensyn til strafforfølgning, herunder varetægtsfængsling, af unge uledsagede flygtninge, der begår dokumentfalsk mv. i forbindelse med deres indrejse i Danmark, vil Rigsadvokaten snarest udarbejde nye fælles retningslinjer med henblik på at sikre en korrekt og ensartet behandling i anklagemyndigheden af disse sager.